GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Dumineca, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/2 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu 2 1/2 galbini mon. sunatória.

Anulu XXXVII.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tax'a timbrala a 30 cr. de fiecare publicare.

Nr. 90. **Brasiovu 20/8 Decembre** **1874.**

Prin decretu dela 12 Decembre a. c. Maiestatea Sa imperatorele si regele a aprobatu alegerea P. S. Sale **Mironu Romanulu** in demnitatea de archiepiscopu si metropolitu alu Romaniloru gr. or. din Transilvani'a, Banatu si Ungari'a.

Marti in 15 Decembre P. S. Sa noulu metropolitu a depusu inaintea Mai. Sale juramentulu de fidelitate.

Pentru primirea sa s'au tienutu in Sibiiu sub presidiuti'a d-lui Elia Macellariu mai multe conferintie, in cari s'a decisu formele de primire: trasuri, banderie, spaliere etc.

Representatiunea universitatiei districtului Naseudu.

Excelenti'a Vóstra Domnule Conte, Ministru de interne reg. ungurescu!

Cu gratiós'a ordinatiune din 6 Augustu a. c. nr. 32,318 a-ti binevoitu Excelenti'a Vóstra a comunicá subscrisei Universitati principiale propuse de catra comissiunea esmisa din partea inaltului corpu legislativu pentru regularea financieloru statului si in legatura cu acést'a pentru organisarea jurisdictiuniloru patriei, provocandu-o totu odata a se dechiará, ca potése-voru acoperí tóte spessele necessarie pentru administratiunea publico-politica din dotatiunea pusa in prospectu, remanendu districtulu Naseudului cá jurisdictiune de sene statatória, séu dóra ar' preferí a se impreuná cu districtulu Bistritiei si eventualmente cu acest'a si cu unele parti din comitatulu Turdei inclusive cu cetatea Reghinulu sasescu. Luandu subscris'a Universitate acestu obiectu in siedinti'a ordinaria tienuta in 3 Septembre a. c. la desbatere a decisu cu unanimitate a se sustiené districtulu Naseudului cá jurisdictiune autonóma in intregitatea s'a de astadi si a nu se uní cu districtulu Bistritiei, cu atatu mai pucinu cu acest'a si cu unele parti din comitatulu Turdei inclusive cetatea Reghinulu sasescu.

Cu privire la acestu concursu subscris'a Universitate -si iè libertate a documentá necessitatea sustinerei districtului Naseudului cá jurisdictiune autonóma, aratandu:

1. Cumca acestu districtu are potere de viatia si asia póte meritá a se sustiené.
2. Cumca sustienerea districtului este necessaria din punctu de vedere alu administratiunei si alu statului insusi.
3. Cumca unirea districtului cu a districtului Bistritia, séu cu acest'a si unele parti din comitatulu Turdei inclusive Reghinulu sassescu ar' avé urmari daunóse.

1. Districtulu Naseudului are potere de viatia.

Este cunoscutu, cumca districtulu Naseudului in tempu aprópe de unu seculu a formatu una jurisdictiune militaria de sene statatória, carea in tempulu esistentiei sale a adusu atate sacrificia atatu de sange, catu si de materialu, catu deschiediendu analele patriei si cercandu, mai ca nu vom afló alta jurisdictiune, care in acésta privintia se se póta asemená cu ea.

E destulu a amentí atat'a, ca precandu barbatii -si versau sangele pre campii Europei pentru tronu si patria, pre atunci femeele lucrau pamentulu, sustineau familiele, si cresceau pruncii, cari la tempulu seu se inlocuésca parentii imbetraniti, séu cadiuti cu onóre pre campulu de lupta, ba inca mai multu, lucrau vestmentele necessarie pentru ostasi si contribuiau la fondurile create pentru administratiunea interna, pentru sustinerea instituteloru militaria, platindu tempu mai indelungatu si contributiunea statului. — Acésta voia de a aduce sacrificia pentru tronu si patria, ce au manifestatu parintii locuitoriloru de astadi si districtului Naseudului, au ereditu-o si ei intrega si nestirbata, dovéda sacrificiale aduse pentru inaintarea in cultura:

Candu una jurisdictiune de 52,000 locuitori sustiene unu gimnasiu superiore de 8 clase; 3 scóle normale de 4 clase; 3 scóle triviale de trei clase, si in fia-care comuna e cate una scóla corespundiatória, apoi pre langa aceste mai imparte pre totu anulu cate 6—7000 fl. v. a. cá stipendia la tenerii ce studiaza la tóte facultatile din patria, si se pregatescu pentru tóte ramurile de scientia si asia si pentru ramulu politico-administrativu, credemu a fi destulu de doveditu, cumca fii in ast'a privintia nu stau indereptulu parentiloru. Si de aici se póte esplicá usioru si unanim'a, ba potemu dice, entusiastic'a primire a propuserei facute din partea comissiunei permanente in siedinti'a amintita mai susu, de a se dechiará, cumca se invoiesce a contribuí inca 10% dupa contributiunea directa, in interessulu sustinerei autonomiei districtului.

Este adeveratu, cumca contributiunea directa din distr. Naseudului astadi face numai 101,187 fl. 11 cr. v. a. si asia dupa principiulu statoritu de comissiunea esmisa, din partea inaltei case legislative, dandu-se pentru cas'a domestica municipale 10%, dela acésta contributiune ar' intrá in cas'a municipale numai 10,118 fl. 71 cr. si repartindu-se inca 10% pre siguratecii contribuenti ar' mai intrá inca 10,118 fl. 71 cr. séu cu totulu 20,237 fl. 42 cr. si reservandu-se de aici 5% pentru conservarea drumuriloru si pentru scopuri sanitari ar' remané numai sum'a de 15,178 fl. 7 cr. pentru spesele administratiunali, precandu bugetulu actuale face sum'a de 23,050 fl., prin urmare ar' fi a se acoperí unu deficitu de cate'a mii.

Inse e de consideratu, ca o poporatione, care scie si are voia a aduce sacrificie banali, cá cele enumerate mai susu, va fi si este cu multu mai aplecata a aduce sacrificia de poteri asia catu, contribuindu cu lucrulu si materiali la conservarea drumuriloru, redicarea spitaleloru etc. nu se voru cere cinci, ci celu multu 2—3 percente pentru acestu scopu, pentruca si de presente incurge din banii de relutiuni o suma considerabila, care are a se intrebuintiá, chiaru pentru conservarea drumuriloru.

Dér' chiaru, candu s'ar' cere si 5% pentru conservarea drumuriloru si scopuri sanitari, si atunci e in stare districtulu Naseudului, a-si portá spessele administrativuel, pentru-ca sum'a, ce se arata cá deficitu facia cu bugetulu de pana acum, se póte fórte usioru crutiá, prin contragerea unoru cercuri politice, impreunarea unoru officia omogene si reducerea cu catova percente a unoru salaria ale amploiatiloru municipali, ce éra-si e cu atatu mai usioru, cu catu in sinulu poporatiunei acestui districtu se afla o multime de barbati, cari nu numai suntu multiumiti cu salaria moderate, dér' suntu ori candu gat'a a portá officia cá onorari, precum se pórta de presentu officiulu de presidente alu Sedriei orfanale, care e unu postu insemnatu si impreunatu cu grea responsabilitate, si altele. —

Afara de acea nu se póte trece cu vederea acea impregiurare ponderósa, ca in opidulu Naseudu suntu tóte localitatile necessarie, asia catu cas'a municipale nu are a plati chiria pentru ele.

Dealtmintrelea fondulu scolasteu e detoriu a da tóte localitatile, cate ar' fi de lipsa si pre venitoriu. Mai departe e consideratu, ca poporatiunea acestui districtu se inmultiesce de totu tare. Acést'a se póte vedé din urmatóriele date statistice:

Poporatiunea districtului a fostu

la anulu	1815	numai	29,343 suflete
„ „	1850	inse	39,612 „
„ „	1857	„	43,356 „
ér' „	1870	„	52,688 suflete.

Crescundu astfelu numerulu poporului, cresce si sum'a contribuiesi si asiá si sum'a ce resulta din cele 10%, ce ni curgu in cas'a domestica.

De altmentreles repartirea celoru 10% pre singuraticii locuitori si districtului nu se póte consideré cá o ingreuiare a poporului, pentru-ca ingreuiare este atunci, candu poporulu contribue fora de a avé folosu, ce s'ar' intemplá atunci, candu s'ar' uní districtulu Naseudului cu districtulu Bistritiei, séu cu acest'a si unele parti din comitatulu Turdei, inclusive Reghinulu, pentru-ca in acelu casu inca s'ar' face repartitiunea celoru 10%, dér' s'ar' intrebuintiá mai multu in interessulu patriei, ce locuesce mai aprópe de centru.

2. Sustienerea autonomiei districtului necessaria din punctu de vedere a administratiunei bune.

Subscris'a Universitate e de convingerea, cum ca inaltulu regimu si inalt'a casa legislativa cu proiectulu despre arondarea municipieloru un intentiopédia alta, decatu de una parte aducerea financieloru statului in o stare mai buna, de alta parte introducerea unei administratiuni pre catu se póte mai bune.

Prin sustienerea districtului nu se canséidia nici o greutate erariului financiale, deórace s'a dechiaratu, ca voiesce in adeveru si se póte administrá si déca se voru da din partea statului numai celea 10% cum se aréta mai susu, ér' administratiunea publica pretinde sustienerea lui, pentru-ca:

Districtulu Naseudului are unu territoriu de 54 mile patrale. Din acestea nici a 10-ea parte nu este pamentu siesu, ci dealuri, vali adenci, munti inalti si paduri estinse. Pre langa acesta districtulu e asiediatu intre 3 tieri: Ungari'a, Bucovin'a si Moldov'a, ér' marginea facia cu aceste trei nu o formédia unu siesu locuitu, ci nisce munti inalti sterpi si sterili, séu nesce paduri intunecate de 20 mile.

Comunicatiunea cu aceste tieri se intretiene prin 3 pasuri, cari trecu prin nescari vai selbatece. Nu e mirare dér', ca securitatea publica din tempurile vechi — este atacata in dilele nóstre.

Acuma déca nu numai in tempurile trecute, ci si astadi, candu departarea dela loculu officiului centrale pana la marginea districtului face numai 6—8 mile, e atacata securitatea publica; déca astadi, candu deregatorii municipali suntu individi din sinulu poporatiunei acestui districtu, cari cu-

nescu tóte plaiurile si potecele, inca au greutate cu mantienerea securitatei publice, ce ar' fi atunci, candu centrulu se ar' mutá inca cu vr'o 10—12 mile mai departe, candu mantienerea ordinei si aperarea securitatei publice s'ar' concrede unoru ómeni, cari Carpatii ii cunoscu numai de pe charta? Óre castigare-ar statulu materialminte si moralminte, candu s'ar' bucumá in lumea larga, cumca in aceste tienuturi nu este sigura unu minutu persón'a si averea, candu locuitorii dela pólele Carpatiloru nu ar' cutediá a-si parasí caminele fara a-si espune viéti'a, candu statulu pentru aperarea siguritatei publice ar' trebuí se tiena cordóne militarie pre marginea territoriului de catra Bucovin'a si Moldov'a?

3. Impreunarea districtului Naseudu cu districtulu Bistritiei, séu cu acest'a si unele parti ale comitatului Turdei ar' avé urmari triste, pentru-ca:

a) districtulu Naseudului au mai fostu incorporatu cu districtulu Bistritiei pre tempulu regelui Mathia Corvinu, inse acesa incorporare a produsu fructe atatu de amare, incatu astadi totu sufletulu din districtulu Naseudului se infiora, candu aude numai de o unire cu districtulu Bistritiei, astadi totu insulu scie se arete hotarele de care s'au spoliatu unele comune ale acestui districtu pre tempulu acelei incorporari, ba inca astadi curge processu intre cate-va comune din acestu districtu si cate-va din districtulu Bistritiei; ce ar' urmá, candu s'ar' uní ér' districtulu Naseudului cu alu Bistritiei, óre ur'a secularia ce domnesce intre acéste comunitati nu s'ar' escitá din nou si inca in celu mai mare gradu?

Subscris'a Universitate nu crede, cumca inaltulu regimu ar' voi a deschide ér' ranele vechi, pre care nece tempulu de unu seclu nu le-a potutu vindecá, nu crede, cumca ar' voi a escitá ér' ur'a neimpacata si de aici certele si alte urmari neplacute intre locuitorii acestoru districte, cari tóte cadu totuodata spre daun'a si greutatea statului.

b) Déca s'ar' uní districtulu Naseudului cu districtulu Bistritiei si cu unele parti din comitatulu Turdei ar' urmá unu reu inca si mai mare. In acestu casu ar' constá noulu comitatu din 3 elemente, precatu se potu de heterogene, din Romanii din districtulu Naseudului, cari prin servitiulu militariu aprópe de unu seclu, prin averi scolastece comune si neimpartivere, prin datinele si institutiunile sale s'au facutu in unu atare corpu, care nu se póte desface fara cea mai insemnata dauna, din elementulu sasescu, care asemenea are institutiunile si datinele sale separate, din elementulu maghiaro-secuiu, care inca -si are datinele si institutiunile sale proprie.

Prin formarea unui comitatu din elemente atatu de diverse nu s'ar' sjunge infratirea diverseloru nationalitati din patria si prin acésta inforirea patriei insesi, ci din contra s'ar' inaugurá o lupta, continua intre ele, pentru-ca din elementele amintite — cu escepti̇unea catoru-va individi — nici unulu nu cunósce limb'a celuialtu, pentru-ca fiacare din ele s'au desvoltatu in decursulu tempului in unu modu de sene statatoriu, si asia elementele suntu atatu de heterogene, incatu din unirea loru nu póte nici candu se resulte ceva bine pentru statu, si in comitetulu comitatense se ar' nasce una confusiune babilonica de una parte, de alta parte fia-care elementu n'ar' luptá pentru inaintarea binelui comunu, ci mai antaiu, ceea ce e tare naturalu, pentru respectarea limbei si a institutiuniloru sale, si asia causele comune s'ar' desconsideră spre daun'a locuitoriloru.

Excelentia! Din tóte aceste credemu, cumca ve veti convinge, cumca sustienerea districtului Naseudu, cá jurisdictiune autonóma, e nu numai folositória, dér' de odata si necessaria, cumca din impreunarea lui cu districtulu Bistritiei séu cu acesta si unele parti a comitatului Turdei ar' urmá unu reu neprecalculabile, cu tóte acestea subscris'a Universitate -si ie libertatea a adauge:

a) cumca redicarea institutelor de invetiamentu pre langa vóiea si aplicarea poporului de a sacrificá pentru scopulu inaintarei in cultura, suntu fruptulu autonomiei districtuale;

b) cumca districtulu Naseudului cu tóta ocasiunea si a manifestatu increderea in actualulu regimu si simpathi'a catra sistem'a de facia si cumca motivulu principale la increderea, nutrirea si simpathi'a poporului catra sistem'a si guvernulu actuale a fostu insasi autonomi'a districtului?

Ce ar' urmá acum'a de s'ar' luá autonomi'a acestui districtu, macaru ca are destula potere de viatia si sustienerea lui e necessaria? Nemicu alta decatu cu dorere amu trebuí se ne convingemu:

a) ca in imperiulu Austro-maghiaru credenti'a si alipirea catra guvernu chiaru decatra acelasi guvernu, in locu se se remuneredie, se pedepsesce,

b) cumca barbati inteligenti, care au indemnatu poporulu se aiba deplina incredere in guvernulu actuale, cá celu mai bene voitoriu facia de acestu districtu -si ar' perde creditulu inaintea poporului, ér' poporulu fiindu odata sedusu ar' veni atatu de necredietoriu, catu insusi regimulu nu ar' poté aflá nici unu midiulocu pentru de a-i mai castigá increderea. Apoi ce póte se urmedie atunci, candu mass'a poporului d'impreuna cu conducatorii lui -si perdu increderea in regimu, scie ori cine.

In fine -si ia subscris'a Universitate libertatea de a observá, ca ar' dorí de a remané intre marginile sale de astadi: totusi, déca pentru administrarea mai buna si una arondare mai corespundietória s'ar' cere, cá unele comune, a caroru territoria tiala in districtulu Naseudu, se se incorporedie la acest'a, n'are nimica contra. Atari comune ar' fi:

a) Lusc'a, Entradamu, Prislopu, Cepanu, Nimigea romanésca, Nimigea ungurésca, Mintiu, Viriagu, Mogosmortu si Cociu din comitatulu Solnocului interioru;

b) Dumbrav'a si Rip'a de susu din comitatulu Turdei;

c) Posmosiu si Rip'a de diosu din comitatulu Clusiului;

d) Sebesiulu de susu, Ardanulu, Berladulu, Sebesiulu de diosu, Trisiulu, Cusm'a, Netiu, Sirlingu si Sioimosiulu din comitatulu Dobácei.

Pre basea acestoru motive subscris'a Univirsitate se róga cu tóta supunerea, cá Excelenti'a Vóstra, leandu motivele aduse in consideratiune, se ve indurati a propune unu proiectu de lege despre arondarea, ce se va asterne inaltei case legislative, se remana districtulu Naseudului cá jurisdictiune de sene statatória in tóta intregitatea sa de astadi si cu cunoscut'a influintia se spriginiti gratiosu sustienerea autonomiei sale.

Cu deosebita stima fiindu, si celelalte. . .

Acést'a representatiune s'a votatu cu acclamatiune in siedinti'a estraordinaria a Universitatii districtuale din 3 Septembre 1874, si s'a inaintatu la loculu competente inca in aceasi luna sub nr. 1420. . . . . .

Publiu.

Limb'a romanésca.

Am auditu Domnule Redactoru, ca mai multi renegati de ai nostrii s'ar' fi catrasitu reu, pentru-ce am sustienutu eu in unulu din n-rii „Gazetei,“ ca limb'a romanésca se invétia neasemenatu mai usioru decatu limb'a maghiara, decatu limbele slavice si dialectele germane. Pentru-ce se mania renegatii? Pentru-ca ei au uitatu limb'a romanésca, séu ca o sciu numai asia, precum o invetiara dela curteni, dela sierbitori si sierbitórie, séu dela boari si pecurari? Se nu se mania, ca-ci eu nu 'i-am incriminatu din caus'a acestei nesciintie, ci tocma din contra, cá de patrusprediece ani, decandu-mi venise cá se me ocupu si eu uneori de renegatii nostrii, am vorbitu si am scrisu despre ei mai multu cu mila si cu compatimire, ca-ci am recunoscutu in cugetu curatu, ca cei mai multi renegati de ai nostrii suntu cu totulu inocenti la ceea ce s'a intemplatu cu ei; asia de ex. nu ei suntu de vina, ca stramosii cutarora se calvinisera ori catholisasera inainte cu 200 si respective cu 100 de ani, ca unulu din ei se casatorise cu fic'a presiedentelui ori principalelui seu, ca altulu luase de socia pe camerier'a (fat'a din casa) a comptessei X., ér' alu patrulea pe fic'a popii calvinescu si alu cincilea pe nepót'a domnului Y. si asia mai departe, dupa care fapte apoi toti pruncii s'au botezatu in oricare alta confessiune, numai nu in cea disa nationala, adeca grecésca; ér' fiendu-ca beseric'a grecésca erá cu totulu lipsata de scóle, aceiasi pruncí nascuti din casatorii amestecate se crescea in alte scóle si mergea la alte beserice. Bietii copilasi nu sciá nimicu ce se intempla cu densii, ér' copiii acestora sciá si mai pucinu, séu déca sciá, se desceptase in ei vanitatea de renegati facia cu conditiunea cea umilita a poporului romanescu; de aceea audiai spre ex: pe nepotii de filiu ai renumitului consiliariu si cancellariu guberniale **Costa,** care fusese man'a drépta a gubernatoriului c. Georgie Banfy, dicundu-ne la scólele dela Clusiu, ca de ar' sci ei, ca mai curge sange romanescu in venele loru, si-ar' taiá ven'a cá se li se scurga in apa. Eu am sciutu apretiá totu-deaun'a respunsulu celu precatu de intieleptu, pre atatu de instructivu, pe care l'a datu romaniloru genialele barbatu cancellariulu baronulu Samuilu Josika, fiiulu celu mai mare alu fostului gubernatoru br. Ioanu Josika, frate alu lui Ludovicu si alu generalului Ioanu Josika.

In a. 1849 pre candu deputatii romanesci se afla pe Vien'a si Olmutiu, unuia din trensi ei veni in mente cá se propuna apropiarea catra renegati si anume, se róge pe br. Samuilu Josika, cá se se puna in fruntea romaniloru cu atatu mai vertosu, ca-ci Exc. Sa inca erá cu trupu cu sufletu in contra rebelliunei Kossuthiane, pentru intregitatea monarchiei, inse fora centralisatiune despotica si rigorósa, ci cu asecurarea unui bunu cercu de autonomia a provincieloru, si anume, ne erá in memoria prospeta nu numai lupt'a energiósa a numitului cancellariu in contra uniunei, ci chiaru si in contra rapirei celoru patru districte, Zarandu, Crasna, Solnocu, Cetate-de-Pétra. Totu ce se mai asteptá dela br. Samuilu Josika erá, cá se se declare de romanu, de valachu, de oláh, intocma precum se declarase in faci'a adunarii dela Blasiu in Maiu 1848 dn. Vasilie Nopcea, fratele cancellariului Alexie, prefectu alu comitatului Hunedórei, tata alu lui Franciscu Nopcea, care este camerariu alu Maiest. Sale imperatesei nóstre Elisabet'a. Deputatiunea tramise la br. Sam. Josika pe dn. A. Tr. Laurianu spre a-i comunicá dorinti'a romaniloru. Cancellariulu recepú pe Laurianu cu rara afabilitate si buna vointia, precum se asceptá dela unu barbatu de caracterulu, de talentele si de positiunea unui Samuilu Josika, ér' dupace -lu ascultá cu tóta attentiunea seriósa, ei dede respunsu camu in terminii urmatori: „Te rogu domnule Laurianu, cá se comunici prea santiei sale si la toti dduii deputati ai d-vóstra, ca me simtiu ambitiunatu si lingusitu prea multu prin invitarea ce-mi faceti de a me da de conductoru alu natiunei romanesci cá romanu; ve adaugu inse cu mare parere de reu, ca nici me simtu in stare se acceptu acésta missiune mare, dér' nici nu credu se ve fia d-vóstre de vreunu folosu. Este prea adeveratu, ca famili'a nóstra se trage din romani si a fostu romanésca; ve rogu inse cá se luati in consideratiune tóte acelea impregiurari, toti acei factori, carii au conlucratu, cá se dicemu asia, la paralisarea romanismului familiei nóstre. Cugetati numai la diversele casatorii amestecate din cutare familia, la diversitatea ritului, a educatiunei, a starei sociale, la impregiurarea, ca noi vorbimu prea reu limb'a romanésca, si-mi veti da dreptate. Conducatorii ori-carui poporu trebue se se afle in positiune de a poté se insufle incredere, fora care

actiunea solidaria ar' fi curatu imposibile, ér' eu nu pricepu, cum asiu fi in stare se mai insufiu poporului romanescu incredere cu persón'a mea, mai alesu in acestea tempuri agitate. Vedeti inse cá se apucati pe calea civilisatiunei rationabile, si credu ca atunci reti afla conductori chiaru in generatiunea cea mai de aprópe etc."

Cumu in acestu sensu vorbise si comitele Iosifu Kemény catra dn. vicariu si mai tardiu canonicu prepositu Stef. Moldovanu, pare-mi-se in a. 1854. Acei doi magnati de origine romanésca nu mai suntu in viétia; traiesce inse bravulu barbatu br. Ludovicu Josika, fostu prefectu (comes supremus), si ne aducemu amente cu totii de memorabili'a sa confessiune nationala facuta in discursulu seu tienutu in un'a din adunarile municipali dela Clusiu in a. 1865.

De inaintea acestei specii de confessiuni oneste eu unulu -mi scótu caciul'a. Ce ni se spune nóua cu acelea? Éta ce. Mei romani, este prea tardiu cá noi se mai venimu la voi; lassati-ne acolo unde suntemu, si ve indestuliti cá se convenimu cu totii pe unu altu terrenu, care este alu patriotismului. Voi sunteti unu codru spoliatu de arbori, nu inse desradecinatu; cultivati padurea si nu ve indoiti de crescerea celoru mai frumosi arbori. Poterea vóstra productiva este mare. Ne-ati produsu pe noi intre conjuncturi fórte grele si ne-ati perdutu; veti produce pe altii, carii voru remané la voi si cu voi.

Este inse una alta specie de renegati, alu caroru limbagiu e dictatu de vanitate, de superstitiune, de ignorantia. Acestia suntu carii se revólta ori-candu audu de limb'a romanésca, si cauta pretexte spre a-i ascunde sórele. Intre altele densii incepura a propagá fabul'a, cá si cum romanii ar' cugetá se inpuna limb'a romanésca mai alesu in Transilvani'a cu forti'a, precum facu ei cu limb'a maghiara. Se feresca Dumnedieu pe totu sufletulu romanescu de nefericit'a idea de a-si inpune limb'a sa cuiva cu forti'a. Vai de acelu poporu, care se incérca se-si inpuna limb'a la alte popóra prin mesuri si legi brutali; acela s'a judecatu pe senesi insusi, si poterile de viétia nationale l'au lassatu. Noi nici pe acestu terrenu nu voimu privilegiu, ci voimu concurrentia libera intru tóta poterea cuventului; ér' candu pretendemu si insistemu cá toti functionarii cati vinu in contactu cu poporulu romanescu, se invetie perfectu limb'a nóstra, si se o scria, cu acésta nu le facemu sila, ci le ceremu numai, cá pentru salariele pe care le tragu ei din contributiunile cele apassatórie ale poporului nostru, se-si inplinésca functiunile cum se cade, ér' déca nu vréu, se se duca si se lasse locu la altii, carii ne cunoscu limb'a. Ei inse voru superioritatea si domni'a exclusiva a limbei maghiare. Se le spunemu la tóte ocasiunele, ca se potu multe, numai acésta nu.

Votu separatu.

In siedinti'a de inchiare a universitatii nationali sasesci, adeca in 10 l. c. deputatii romani si maghiari au presentatu urmatoriulu votu separatu:

Cu ocasiunea pertractarii rescriptului guvernialu dela 13 Novembre a. c. nr. 23,274 subscrisii amu insinuatu votu separatu, pre care -lu motivamu precum urméze:

Maioritatea adunarii prin concluselu seu luatu cu privire la rescriptulu mentionatu, de buna seama are de cugetu, a se subtrage a priori de sub orce influintia a guvernului asupr'a administrarii si intrebuintiarii averei nationali, precum si a averei celoru siepte judi, si anume ea cugeta a se subtrage sub acelu pretestu, ca numai universitatea, cá unicu proprietariu legitimu, are dreptulu de a dispune liberu si fara nici o restrictiune de averea din cestiune. Inse cumca acésta esplicatione a faptului este gresita si nefundata pre lege, se vede apriatu atatu din natur'a lucrului, catu si din originea averei din cestiune, deórece precum asiá numit'a avere nationale, asiá si averea celoru siepte judi s'a creatu parte din donatiuni regesci pentru servitiele aduse pre altariulu patriei din partea toturoru locuitoriloru din fundulu regiu, parte din contributiuni si repartitiuni facute asupr'a toturoru locuitoriloru fundului regiu, fara distinctiune de nationalitate ori confessiune. Dreptu acesa ambele specie de avere suntu proprietatea necontestabila, nu a universitatii sassesci, ci a celoru 11 respective 8 municipie ale fundului regiu, precum chiaru universitatea nationale a recunoscutu acést'a prin concluselu seu dela 17 Maiu 1871 — si. cá atare sub nice o conditiune nu se póte considerá cá avere privata, ci cá avere comuna, care chiaru pentru acesa si tocmai in interessulu bine intielesu a celoru indreptatiti a fostu suppusa prin lege cercului de activitate alu guvernului.

Acésta sfera de activitate legale nu s'a restrinsu nici-odata numai la dreptulu de suprema inspectione din partea statului, ci in decursulu si pre basea acestui dreptu, guvernulu de nenumerate ori a adusu decisiuni meritórie in privinti'a aplicarii si intrebuintiarii averei din cestiune, si acést'a a facutu-o guvernulu parte din initiativ'a sa propria, parte in urm'a controverseloru escate, cesa ce se constata nu numai prin punctele regulatórie I. 11, III. p. 1 si 2 dela a. 1804, ci prin nenumerate casuri concrete.

Asiá de exemplu intre altele:

I. prin rescriptulu aulicu dela 15 Octobre 1791 nr. 5803 s'a ordonatu cu privire la intrebuintiarea avarii din cestiune ca: „Residui proventus ad erigendas scholas et ecclesias in locis sive saxonicis sive valachicis praesertim talibus, qui proprios allodiales proventus exiguos vel nullos habent, — convertendi sunt;"

II. prin rescriptulu aulicu dela 14 Aprile 1798 s'a impusu comitelui sassescu de pre acelu tempu, cá sum'a de 500 fl. m. c., ce universitatea nationala a votatu-o lui Fridericu de Rosenfeld pentru edarea operelor: „De initiis Saxonum" si „Despre esclusivulu dreptu civilu si de proprietate alu Sasiloru," se se restitue casseloru nationali (rescriptu comitialu dela 25 Maiu 1798);

III. in fine, prin rescriptu dela 29 Iuniu 1808 nr. 6294 cancelari'a aulica a preliminatu 50,000 fl. m. c. din cass'a nat. cá stipendie pentru tineri studenti din fundulu regiu, fara diferintia de confessiune, cari stipendie inse, prin ominos'a dotatiune dela 22 Augustu 1850 s'au sistatu si s'au destinatu spre scopuri esclusiv confessionale sassesci, prin ce s'a facutu o nedreptate strigatória la cerîu.

Din cele espuse mai susu se vede apriatu, cumca guvernulu nu numai din vechime a fostu indreptatitu a esercitá pre langa dreptulu seu de suprema inspectione inca si o influintia asupr'a intrebuintiarii averei din cestiune, ci elu este indreptatitu, ba chiaru obligatu a esercе si acum acésta inriurintia.

Sibiiu in 10 Decembre 1874.

Macellariu, Bologa, Tipeiu, Deacu, Dr. Tincu, Dr. Pacurariu, Nagy, Orbonasiu, Claudiu Vladu.

Program'a conservativiloru.

„Me rogu de cuventu." Sub acestu titlu diariulu „Magy. Állam" din Pest'a publica unu interessantu articlu, care ar' emană dela mai multi fosti membri ai asiá numitei partite a lui Deák, si care dupa curiositele de introductiune desfasiura urmatóri'a programa:

„Regele se disólve corpurile leginitórie si se chiame pre baronulu Sennyey si consoci la guvernu. Acestu guvernu se-si publice programulu si se declare, ca voiesce si doresce, cá deputatii, cari se voru alege pre basea nóuei legi electorali pentru diet'a ce se va conchiamá in curendu, se accepte urmatóriele puncte:

1. Deputatii nu primesca diurne si suntu obligati a procede in conformitate cu instructiunile, ce le voru capetá dela comitate.

2. Numerulu ministriloru se reduce la siese; postulu ministrului de culte, care si asiá guvernéza numai pre catholici si pre judani, póte se se stérga cu totulu. Actele de perturbare religionaria vinu supuse la judecat'a tribunalului civilu; confessiunile si-delibera affacerile prin organele autonome ale loru sub inspectiunea suprema a ministrului de interne.

3. Comitii supremi cá prefecti ai comitateloru, ce se voru arrondá prin ordinatiune guverniale, voru aré se fia intru tóte man'a drépta a ministrului.

4. Poterea armata se va reduce la diumetate si se va enunciá cá principiu, ca totu omulu se fia obligatu a servi 12 ani séu cá soldatu, séu ca invetiatoriu.

5. Se se evite si desconsidere tóte frasele cosmopolite, prin cari se imitéza tierele esterne, si se nu se pérda din vedere principiulu cardinalu: Prin ce se póte sustiené Ungari'a?

6. Regele n'are numai se domnésca, ci elu are se esercite si influintia asupr'a guvernului; ungurulu are se asculte numai de unu domnu mare si poternicu.

7. Nu principiele irreligiése si corrumpetórie de moraruri ale paganismului, ci esegintiele crestinismului au se fia datatórie de tonu in conducerea si guvernarea tierei.

8. Totu ce s'a luatu pana acum dela beserici, scoli si orfani, este de a se restitui; ca-ci suspinele acestor'a au facutu se cadia din inaltime ministrii de financie de pana acum.

9. Pre langa o modesta urcare a salariului soldatii suntu a se folosí la cladirea drumuriloru si a canaluriloru; o occupatiune de acésta natura otielesce mai tare pre soldatu, decatu esercitiele ridiculóse, prin cari se imitéza alergaturile si jocariele prussiane.

10. Diet'a se va tiené in fia-care anu, inse nice odata nu va durá mai multu de trei lune."

Cine sci, déca la Gödölö nu se va fi vorbitu si de una quasi programa.

(Camer'a Ungarici.) Parintii patriei lucra cu mare zelu si multa asiduitate la oper'a de salvare pentru moribundulu statu maghiaru, inse din nefericire activitatea loru are mare asemenare cu activitatea Penelopei, din causa ca nu se observa nice unu progressu, nu se vede nice unu resultatu. Ce se tiesse peste di, se destiesse preste nópte, asiá incatu mosiu Craciunu stá se-i afle chiaru acolo, unde au inceputu asta tómna. Legile ce s'au deliberatu, au fostu puse la ordinea dilei inca din lunile de véra, si apoi si afara de acést'a, ceea ce s'a creatu este mai multu o opera erostratica, o calamitate, precum este d. e. novell'a electorale, éra nici-decumu vr'o inventiune fericitória.

Ceea ce s'a petrecutu in siedintiele ultime ale acestui corpu legiuitoriu numai intru atat'a are insemnetate pentru noi, intru catu merita se scimu, ca nu s'a facutu nimicu, ce ar' poté se reverse vr'o radia de sperantia in peptorile acelor'a, cari imbracara deja doliulu, spre a deplange tempii de fericire si momentele de sinamagire.

S'au votatu de nou vechile legi de dare, din causa ca nouele proiecte ale lui Ghyczy nu se voru pertractá pana in anulu 1875. Cu acésta ocasiune salvatorulu pacalitu, Ghyczy, dise ca va intrebuinti'a tote mediulocele, spre a incassá contributiunile de statu; pentru acesa va desconsiderá orce lamentatiuni si tenguiri. — Pre langa legile de dare s'au mai votatu contingentulu de recruti, precum si proiectulu de lege despre desfiintiarea prefectiloru de orasie.

Pentru cá tierele de sub coron'a santului Stefanu se ajunga érasi la o stare normale ar trebui se se stérga si desfintieze inca multe legi si institutiuni, infiintiate dela 1867 incóce, dér' mai nainte de tóte ar trebui se se desfintieze institutiunea dualistica, sorgintea toturoru releloru ce au venitu asupr'a capului nostru.

Adress'a Senatului Romaniei catra Domnitoriu.

Pré Inaltiate Domne.

Pentru prim'a ora senatulu, dupa patru ani de lucrare in armonia cu guvernulu Mariei Tale, s'a adunatu reinoitu pre diumetate, conformu legii sale fundamentale. Acestu faptu insemnatu este unulu din resultatele principieloru de ordine si stabilitate, in poterea carora creditulu romanu s'a radicatu si tier'a a potutu pasi catra unu progresu reale.

Senatulu este fericitu de a afiá, ca relatiunile nostre cu poterile straine suntu multiamitorie si nu se indoiesce ca guvernulu Mariei Tale, tare prin sprigiulu natiunii, va sustiené totu d'a un'a drepturile de autonomia ale tierii, basate pe tractate si pe vechiele nostre capitulatiuni.

Tier'a vede cu mandria progresulu ce face organisarea nostra militara prin respandirea instructiunii si intarirea disciplinei, si gasesce ca este bine, cá spiritulu ostasiescu se se desvolte catu se va poté mai multu in poporulu romanu, spre a

corespunde cu rolulu ce Romani'a este chiamata a aré intre celelalte state.

Senatulu iè actu de tote proiectele de legi anunciate prin messagiulu Mariei Tale, si va dá totu concursulu seu la facerea legiloru necessarii pentru respandirea invetiaturei in poporu, pentru intarirea beserice si pentru o repede si buna distributiune a justitiei.

Asemenea senatulu va esaminá cu maturitate legile cari tindu la inmultirea si bun'a intretienere a toturoru caliloru de communicatiune.

Proiectele anunciate prin messagiulu Mariei Tale, pentru mine, pentru irigatiune si pentru sistematic'a esploatare a padduriloru, cari au o influintia atatu de mare asupr'a agriculturei, voru atrage serios'a atentiune a senatului.

Tier'a simte nevoi'a de a se dá o desvoltare mai intinsa intereseloru sale economice si industriale; prin urmare, invetiamentulu trebue se fia indreptatu si in acesta directiune prin inmultirea scoleloru profesionale si de meserii in proportiune cu midilocele nostre financiare.

Radicarea creditului nostru, mersulu regulatu alu afaceriloru tesaurului publicu si esactitatea cu care se facu platile suntu datorite intieleptiunei guvernului Mariei Tale.

Senatulu constata cu multiamire bunele resultate obtienute prin modificarile facute in sesiunea trecuta in codulu penale, si are deplina convictiune, ca si modificarile aduse la legea comunale voru produce asemenea bune resultate; elu se va ocupá cu nouele legi relative la administratiune si justitia.

Senatulu, care a votatu instituirea creditului fonciaru, ale carui resultate bine-facatorie incepu a se simti in tiera, va discutá cu seriositate legile relative la infiintiarea bancilora agricole si a unei banci de scomptu si circulatiune, cari voru facilitá transactiunile nostre comerciale.

Convinsu, ca tier'a nu pote decatu se castige prin intinderea legaturiloru sale internationale, senatulu a vediutu cu placere resultatele conventiuniloru telegrafo-postale facute pana astadi. Elu se felicita ca guvernulu Mariei Tale a luatu parte la tractatulu postale internationale incheiatu la Berna intre mai multe state.

Senatulu se face interpretulu natiunii constatandu radicarea creditului si a demnitatii nationale in faci'a Europei, si are firm'a incredere ca, sub auspiciele Mariei Tale, si cu intiepciunea guvernului, starea politica si economica a tierei va propasi din di in di mai multu.

Senatulu se simte fericitu de a esprime Mariei Tale si cu acesta ocasiune simtiemintele sale de iubire si devotamentu.

Se traiesci Mari'a Ta!
Se traiesca Mari'a Sa Domn'a!

Presiedinte, Nifon, metrop. Ungro-Valachiei.

Vice-presiedinti: Al. Orescu, Th. Veisa.

Secretari: N. Drosu, D. Florescu, St. Belu, G. Stanulescu.

Questori: A. Zefcari, I. Petrescu.

Inaltimea Sa Domnitorulu a respunsu:

Inaltu Prea Sante parinte!
Domniloru senatori!

Suntu totu d'a-una fericitu, candu primescu din partea Senatului espresiunea sentimenteloru séle de fidelitate. Asta-di inse, mai multu de catu totu d'a-una, simtu o viua satisfactiune vediendu-ve in giurulu Meu.

Dupa patru ani de lucrare in armonia cu guvernulu Meu, Senatulu pentru prima ora s'a potutu reinoi in forma prescrisa de Constitutiune.

Acelu corpu, care dupa spiritulu legii fundamentale, representa elementulu ponderatoriu in vieti'a politica a Romaniei, a fostu in adeveru si celu d'antaiu, care a doveditu ca indelungatele aspiratiuni ale tierei spre ordine stabilitate devinu unu faptu indeplinitu.

Suntu cu atatu mai fericitu de acestu faptu, cu catu domniele-vóstre insi-ve, facundu-ve interpretii natiunii, care v'a alesu, constatati in unanimitate redicarea creditului si a demnitatii Romaniei si siguranti'a propasirei séle politice si economice.

Nu me indoescu, ca si in acésta noua legislatura a Senatului veti contribui impreuna cu guvernulu Meu a mantiené tier'a pe calea salutaria, pe care o vedemu inaintandu.

Plinu de acésta incredere, ve multiumescu pentru simtiemintele de iubire si devotamentu ce Mi le esprimeti si acésta data.

Sesiunea de tómna a Santului Sinodu alu santei beserice autocefale ortodoxe Romane, care prin messagiulu No. 1787 s'a deschisu in diua de 25 Octombre espiratu, terminandu si lucrarile séle, e declarata inchisa dela 27 Noem. 1874.

Noutati diverse.

— (Junimea romana) din Brasiovu arangéza pre sér'a de 26 Decemvre st. v. adeca a dou'a di de Craciunu, o petrecere de dansu, la care precum suntemu informati, este invitata tóta elit'a romana de aici.

— („Politic'a conservativa ungurésca.") Sub acestu titlu a aparutu in Budapest'a o brosiura volanta alu careia auctoru este Ioanu Asboth, secretariu presidialu in ministeriulu pentru aperarea tierrei. Autorele bicinesce fara crutiare pre falsii liberali de astadi si pledéza pentru conservatismu, pentru aceea fu indata suspendatu din postu si luatu in cercetare disciplinaria. Vomu reveni la acésta brosiura.

— (Processulu Arnim.) Ascultarea martoriloru in acestu processu de sensatiune s'a inchiatu; procurorulu de statu si-a desfasuratu incus'a si a cerutu, cá incusatulu se se condamne la duoi si diumetate ani de inchisóre. Arnim are trei aperatori, inse cu tóte aceste cu greu va scapa de o mica pedépsa, fara de care Bismark n'ar mai poté remané acolo, unde este.

— (Br. Gabriele Kemény.) In tempulu din urma numele baronului G. Kemény a avutu mare trecere in colonele diurnaleloru interne, asiá incatu unu scriitoriu unguru, Aureliu Kákay s'a vediutu necessitatu a-lu luá in sirulu „barbatiloru mari" si a-lu descrie in colorile cele mai vive. Intre altele numitulu scriitoriu dice despre eroulu seu: „Br. G. Kemény inca se tiene de acea aristocratia transilvana, in sirurile careia nu este dóra nice o familia, carea se nu fi avutu celu pucinu unu stramosiu pre tronulu „principiloru" transilvani. Pre langa acést'a dinsulu s'a aventatu la acea culme a bunei maniere, a cunoscintiei limbeloru, si preste totu a culturei sociali, la care póte numai se se avente unu transilvaneanu, maghiaru, calvinu, pre langa greutatea de plumbu a acestoru trei calitati . . . Déca asiu aré bani, asiu pune cu placere unu premiu pentru nimerit'a resólvere a intrebarii: Déca óre confratii nostri transilvaneni suntu hunni inca nemaghiarisati, séu maghiari dejà romanisati?"

— Hotiescile spargeri si furturi se inmultiescu atatu in Sibiiu, catu si in Clusiu si alte orasie unguresci, scriu diariale; póte, ca sperá furii agratiari, cá alui Rozsa Sándor, care scapa de mórte cu inchisóre pe viatia, cu tóta multimea si crancen'a fapteloru patrate. —

Nr. 10265—1874. 1—1

Insciintiare.

Licitatiunea escrisa cu data 9 Dec. nr. 10043 —1874 pentru diu'a de 21 Decembre an. curgatoriu, a dreptului ce compete comunei cetatii Brasiovului de a luá taxele de invectiune si consumatiune, dela fluidele alcoholice produse in tienutulu Brasiovului si invecturate aici, nu se va tiené, din caus'a intrevenireloru impedecari, in diu'a desemnata.

Terminulu nou de licitatiune se va face cunoscutu la tempulu seu.

Brasiovu 16 Decembre 1874.

Magistratulu urbanu si districtuale.

„ALBINA"

Institutu de creditu si economii

in Sibiiu

primesce depuneri de capitale spre frup'tificare:

a) prelanga anuntiarea ridicarii in sensulu statuteloru, cu 6% interese;

b) sub conditiune, de a se anuntiá institutului ridicarea depunerii la trei luni inainte, cu 6½%;

c) sub conditiune, de a se anuncia institutului ridicarea depunerii la siésse luni inainte, cu 7% interese.

Cu privire la conditiunile b) si c) deponentulu are a se dechiará in diu'a depunerii; ca-ci altucum inlocarea se va privi cá urmata sub conditiunea a).

Interesele incepu cu diu'a, care urméza dupa diu'a depunerii si incéta cu diu'a premergatória dilei, in care se ridica depunerea, cu acelu adausu inse, ca numai dela acele capitale se dau interese, cari stau depuse la institutu celu pucinu 15 dile.

Depunerile tramise prin posta se resolvu totudéun'a in diu'a primirei prin spedarea libelului la adress'a deponentului.

Sibiiu, 25 Novembre 1874.

4—4 **Directiunea institutului.**

Cursurile

la bursa in 18 Dec. 1874 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 27	cr. v. a
Napoleoni	—	—	8 „ 91½	„ „
Augsburg	—	—	106 „ —	„ „
Londonu	—	—	110 „ 70	„ „
Imprumutulu nationalu		—	74 „ 85	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%			69 „ 90	„ „
Obligatiunile rurale ungare			77 „ 50	„ „
„ „ temesiane			76 „ 50	„ „
„ „ transilvane			75 „ 75	„ „
„ „ croato-slav.			79 „ 50	„ „
Actiunile bancei	—	—	999 „ —	„ „
„ creditului	—	—	237 „ 50	„ „

Cu pretiuri fórte scadiute

se vendu in

Bolt'a de vestminte

a subscrisiloru, in

Strat'a Vamii Nr. 12 in Brasiovu,

cele mai nóua **materie** de **surtuce** (rocuri), **pantaloni, giletce,** dupa placu, cu cotulu in mesura alésa; dupa dorintia se potu cu tóta prompteti'a si iute pregati vestmintele dupa mod'a cea mai nóua, cu pretiu eftinu.

Avemu onóre a invita la acésta pe onoratulu publicu.

1—3 Cu tóta stim'a

H. Schwarze.

Redactoru respundietoriu

IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparulu lui

IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.